

Cofinancé par
l'Union européenne
Medegefinancierd door
de Europese Unie

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

EFRO-programma 2021-2027 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Projectoproep – “Energierenovatie van de infrastructuur van de gewestelijke en lokale overheden”

1. Doelstelling van de projectoproep

1.1. Algemene context

Programma 2021 - 2027

Deze projectoproep past in het kader van de specifieke doelstelling (SD) 2.1 van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling 2021-2027 (EFRO):

“Een groener, veerkrachtiger en koolstofarm Europa op weg naar een koolstofneutrale economie, door het bevorderen van een schone en billijke energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, de beperking van en de aanpassing aan de klimaatverandering, risicopreventie en -beheer, en duurzame stedelijke mobiliteit waarbij de voorkeur uitgaat naar energie-efficiëntie maatregelen en het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen”.

Met het oog op deze doelstelling steunt het EFRO-programma 2021-2027 de energierenovatie van de infrastructuur van gewestelijke en lokale overheden.

Andere gewestelijke beleidsmaatregelen

Het nieuwe Energie-Klimaatplan 2030 (NEKP-BHG) geeft aan dat de gebouwen de grootste emittent van broeikasgassen zijn en daarbij in zeer hoge mate gebruik maken van fossiele brandstoffen (steenkool, stookolie en aardgas) om te voorzien in het merendeel van de warmtebehoeften (verwarming, sanitair warm water en koken) en dat er bijgevolg sterke maatregelen nodig zijn om de uitstoot van deze installaties terug te dringen, gekoppeld aan maatregelen om energiebesparing aan te moedigen.

De overheid moet volgens het NEKP-BHG een voorbeeldfunctie vervullen. Het plan wijst o.a. op een jaarlijkse investeringsbehoefte van 3% van de totale grondoppervlakte (157.660 m²) van gebouwen die in het bezit zijn van of gebruikt worden door de lokale overheden, maar ook op het feit dat de gemeenten onvoldoende zijn uitgerust om tegemoet te komen aan de verwachtingen om de ecologische voetafdruk te verminderen (wat bijzondere bekwaamheden vereist). De Green Deal voor Europa en de Europese klimaatwet stellen met name als doel dat Europa tegen 2050 klimaatneutraal wordt.

1.2. Beschrijving van de acties van de projectoproep

De gesteunde acties moeten investeringen (waaronder werken en voorafgaande studies) op energievlak bevorderen met het oog op het verbeteren van de energieprestaties van de **infrastructuur van de gewestelijke en lokale overheden**: deze maatregel is gericht op alle mogelijke investeringen die energiebesparingen mogelijk maken in openbare gebouwen van gewestelijke en lokale overheden. Ook investeringen in verband met milieuduurzaamheid (groendak, recyclage ...) komen in aanmerking. De betrokken gebouwen mogen voor elk doeleinde bestemd zijn (administratie, collectieve voorzieningen, enz.), maar in de selecties kan een onderscheid worden gemaakt tussen de gebouwen naargelang hun bestemming.

Naast de financiering van deze eigenlijke werken voorziet de specifieke doelstelling (SD) in de financiering van een specifieke, operationele en geïndividualiseerde begeleiding door de distributienetbeheerder (Sibelga).

We vestigen er de aandacht op dat deze financiering, bestemd voor welbepaalde verrichtingen, een versterking zal betekenen van de actiemiddelen in verband met de openbare dienstopdracht voor begeleiding van de energetische doeltreffendheid van de gewestelijke en lokale overheidsdiensten, beschreven in artikel 24bis van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en toevertrouwd aan de intercommunale Sibelga. Om de leesbaarheid van het programma en de combinatie van de middelen te garanderen zal deze steun enkel betrekking hebben op de begeleiding van EFRO-investeringen. Deze begeleiding zal evenwel berusten op het gestructureerde dienstenaanbod in het kader van het programma Renoclick, een partnership tussen Leefmilieu Brussel en Sibelga (bovendien ondersteund door het PHV), dat de lokale en gewestelijke overheidsdiensten een geïntegreerde dienstverlening aanbiedt op het gebied van informatieverstrekking, advies, hulp bij het identificeren van mogelijkheden, technische en administratieve ondersteuning, maar ook wat betreft de organisatie van een aankoopcentrale voor energie-investeringen.

Voor het programma als geheel is een prestatieniveau bepaald dat uitgaat van winsten van 50 à 75% voor openbare gebouwen.

Bij de selectie zal prioriteit worden gegeven aan werken waarmee gebouwen de energieprestaties zullen kunnen behalen die voor 2040 zijn bepaald door de gewestelijke en Europese doelstellingen.¹

De gefinancierde acties moeten resulteren in een betere energieprestatieklasse van de betrokken gebouwen. Nieuwe gebouwen of gebouwen die met nieuw gelijkgesteld zijn op basis van de EPB-voorschriften zijn uitgesloten van deze projectoproep.

Voor projecten die het creëren van infrastructuur beogen, moeten de operatoren in hun investeringen de principes van duurzaamheid, esthetiek en inclusie nastreven en opteren voor betaalbare, inclusieve,

¹ Deze doelstellingen worden met name beschreven in het Energie-Klimaatplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Gewestelijk Lucht-Klimaat-Energieplan en de Green Deal.

duurzame en aantrekkelijke oplossingen (in lijn met de doelstelling van het “Nieuw Europees Bauhaus”). Deze principes moeten met name belicht worden in de activiteitenverslagen en moeten aan bod komen op de vergaderingen van de begeleidingscomités van de projecten, zodat ze daadwerkelijk gestalte krijgen.

Doelgroep

De doelgroep omvat alle in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gevestigde gewestelijke en lokale overheden die infrastructuur bezitten of beheren.

Onder “lokale overheden” moet met name worden verstaan:

- Gemeenten;
- OCMW's;
- Politiezones;
- Intercommunales;
- Gemeentelijke vzw's;
- Gemeentebedrijven;
- Verenigingen “Hoofdstuk XII”;
- Het Irisnetwerk;
- De Berg van Barmhartigheid;
- Eredienstinstellingen.

1.3. Welke resultaten worden er verwacht van de projectoproep?

De via deze projectoproep geselecteerde projecten moeten bijdragen tot het bereiken van de streefwaarden van de hieronder vermelde indicatoren (de vooropgestelde streefwaarden moeten behaald worden voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als geheel).

In zijn kandidatuurdossier moet de kandidaat-operator aantonen hoe en wanneer hij beoogt tot de verwachte resultaten te komen. Die resultaten moeten gedocumenteerd kunnen worden aan de hand van verantwoordingsstukken.

De kandidaat-operators worden erop gewezen dat ze moeten garanderen een **EPB-certificaat “na werken” te behalen tegen uiterlijk 31/12/2029** (rekening houdend met de tijd die nodig is om dit certificaat op te maken).

Ze dienen ook een **EPB-certificaat “vóór werken”**, te bezorgen, hetzij samen met hun kandidatuur (als ze de renovatie van gebouwen met hoog energieverbruik voorstellen – zie hieronder), hetzij ten laatste bij het afsluiten van de projectovereenkomst.

De in het kader van deze projectoproep gefinancierde acties moeten resulteren in een **verbetering van de energieprestatieklasse** van de betrokken gebouwen.

ID	Indicator	Type	Meeteenheid	Tussentijdse waarde (2024)	Streefwaarde (2029)	Beoogde winsten
RCO 19	Openbare gebouwen met verbeterde energieprestatie	Realisatie	Vierkante meter	0	22.113,00	
RCR 26	Jaarlijks primair energieverbruik (waarvan: woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, andere)	Resultaat	MWh/jaar	nvt	2.239,57 ²	-4.804,34
RCR29	Geraamde broeikasgasemissies	Resultaat	Ton CO ₂ -equivalent/jaar	nvt	344 ³	-929,25

Voor de indicator RCR 26 moeten alle projecten die in het kader van deze projectoproep worden geselecteerd, bijdragen tot een vermindering van het jaarlijkse primaire energieverbruik met 4.804,34 MWh/jaar.

Voor de RCR 29-indicator moeten alle projecten die in het kader van deze projectoproep zijn geselecteerd, bijdragen aan de vermindering van de geschatte uitstoot van broeikasgassen met 929,25 ton CO₂(e)/jaar.

De definities van de indicatoren zijn beschikbaar in de indicatorfiches.

² Deze streefwaarde is een raming op basis van een theoretische basiswaarde van 7.043,91 MWu/jaar. De streefwaarde van het programma zal na de selectie van projecten opnieuw worden berekend.

³ Deze streefwaarde is een raming op basis van een theoretische basiswaarde van 1.273,25 ton CO₂(e)/jaar. De streefwaarde van het programma zal na de selectie van projecten opnieuw worden berekend.

1.4. Financieringsmodaliteiten

Subsidieerbare uitgaven

De uitgaven voor het project zullen in aanmerking genomen worden **als ze door de begunstigde daadwerkelijk aangegaan en betaald werden tussen 1 januari 2021 en 31 december 2029.**

De projecten moeten **voltooid** zijn, m.a.w. **materieel afgewerkt of volledig uitgevoerd zijn**, de begunstigden moeten alle betreffende betalingen verricht hebben en de overeenstemmende overheidsbijdrage moet aan de begunstigden betaald zijn tegen uiterlijk **15 februari 2031.**

Een project komt niet in aanmerking voor steun van het EFRO indien het materieel voltooid is of volledig is uitgevoerd voordat de financieringsaanvraag in het kader van het programma (= de kandidatuur) door de begunstigde is ingediend, ongeacht of de begunstigde alle betreffende betalingen al dan niet heeft verricht.

De subsidieerbaarheid wordt bepaald op basis van de **rechtstreeks energiegerelateerde posten en de posten die nodig zijn voor de energie-investeringen.** Bijkomend zullen ook investeringen in verband met milieuduurzaamheid (groendaken, hergebruik, ...) in aanmerking genomen worden. In geval van een ruimere renovatie zullen de uitgaven op die basis pro rata in aanmerking genomen worden.

Opdat de uitgaven subsidieerbaar zouden zijn, moet een **EPB-certificaat vóór en na de werken** voorgelegd worden. Als de begunstigde geen certificaat na werken bezorgt, zal de subsidie terugbetaald moeten worden.

Volgende investeringsuitgaven zijn subsidieerbaar:

- De studiekosten;
- De werken ter verbetering van de energieprestaties;
- Bijkomend de investeringen in verband met milieuduurzaamheid (groendaken, hergebruik, ...). Deze kosten voor milieuduurzaamheid mogen niet hoger liggen dan 10% van de totale subsidieerbare investeringen.

Met "infrastructuur" worden **openbare gebouwen bedoeld, met uitzondering van sociale woningen**, die het voorwerp uitmaken van een afzonderlijke projectoproep. Meer bepaald gaat het om (onvolledige lijst):

- Collectieve voorzieningen;
- Administratieve gebouwen.

De gebouwen moeten **gebruikt worden door overheidsoperatoren** van lokaal, gewestelijk of ander niveau.

Ter herinnering: de in het kader van deze projectoproep gefinancierde acties **moeten resulteren in een verbetering van de energieprestatieklasse van de betrokken gebouwen.**

De totale subsidiabele rechtstreekse investeringen (gefinancierd door het EFRO, evenals de gefinancierde investeringen) worden verhoogd met een **forfaitair aandeel van 7%** om de **indirecte kosten** van het project te dekken.

De indirecte projectkosten die met dit forfait van 7% gefinancierd worden, omvatten meer bepaald:

- De kosten voor het personeel dat het project uitvoert en coördineert;
- De werkingskosten (bijvoorbeeld kosten voor de vertaling van een bestek, werkingskosten voor personeel, ...);
- De indirecte investeringskosten (bv. aankoop van IT-materiaal en meubilair voor het personeel dat het project uitvoert).

Financiering van het project

Het beschikbare budget (totaalbedrag van de EFRO- en BHG-subsidies) voor deze tweede projectoproep bedraagt **€ 8 miljoen**,

Voor deze SD is een budget van € 28.034.940,99 uitgetrokken. Een eerste projectoproep is maarts 2023 gelanceerd. In 2023 of/en 2024 zullen in een of meerdere golven projectoproepen georganiseerd worden.

De **minimumfinanciering** voor een project (zonder andere cofinancieringen) is vastgesteld op **€ 250.000 subsidie van EFRO+BHG per renovatie** (forfait van 7 % inbegrepen).

De uitgaven komen in aanmerking voor financiering door EFRO+BHG ten belope van:

- 75% voor de werken;
- 100% voor de studies (die niet meer mogen bedragen dan 15% van het totaalbedrag van de werken);
- 7% van het bedrag van bovenvermelde werken en studies om de indirecte kosten te dekken.

Ter aanvulling zijn er in het kader van deze eerste projectoproep bijkomende **publieke cofinancieringen** nodig ten belope van € 450.000 in het totaal. Voor deze SD is in het totaal nog een budget van € 1.475.523 vereist (voor alle golven van projectoproepen samen). Om dit budgettaire doel te bereiken worden de kandidaat-operatoren dus verzocht cofinanciering door overheden aan te brengen voor de uitgaven die voor cofinanciering in aanmerking komen.

De publieke cofinancieringen zijn met name elke bijdrage in de financiering van een project die afkomstig is van de begroting van nationale, gewestelijke of lokale overheidsinstanties, de begroting van publiekrechtelijke instellingen of verenigingen van overheidsinstanties of publiekrechtelijke instellingen. Enkel "nationale" (Belgische) cofinancieringen zijn toegestaan. Projecten waarvoor een EFRO-financiering gevraagd wordt, mogen **geen andere EU-financiering ontvangen** (bijvoorbeeld in het kader van het Plan voor Herstel en Veerkracht).

2. Selectieprocedure

Het kandidatuurdossier moet ingediend worden uiterlijk op **30.11.2023** via het digitale interactief platform Salesforce.

De kandidaturen zullen **gerangschikt** worden op basis van technische criteria (rekening houdend met de resultaten van een analyse door deskundigen) en uitvoeringscriteria. De directie EFRO zal dan een selectievoorstel opmaken voor de **Brusselse Hoofdstedelijke Regering** (die in het kader van het selectiecomité beslist over de **projectselectie**, met inbegrip van de subsidiebedragen die aan de begunstigden toegekend worden om de projecten te realiseren).

De selectie is altijd afhankelijk van het bereiken van de doelstellingen voor de betrokken SD. Een deel van de middelen voor de projectoproep zou dus niet toegewezen kunnen worden en opzijgezet worden voor een volgende projectoproep (in het bijzonder om de streefwaarden voor de indicatoren te behalen).

40% van het beschikbare budget zal bij voorrang toegewezen worden aan projecten ter verbetering van de energieprestaties van gebouwen die beschouwd kunnen worden als “**energieverslindend**”, m.a.w. gebouwen waarvan het **EPB-certificaat** het **niveau E, F of G** vermeldt. Een kandidaat-operator die voor zijn project gebruik wenst te maken van dit prioritaire budget moet een EPB-certificaat bezorgen bij het indienen van zijn kandidatuur.

Een kandidatuur kan niet geselecteerd worden als de deelnemingsvoorwaarden niet vervuld zijn.

Wat betreft de technische uitvoeringscriteria, komt elk project dat geen 60% van het puntentotaal behaalt of dat geen 50% van het puntentotaal per criterium behaalt voor criteria met een waarde van 10 punten of meer, niet in aanmerking voor selectie en wordt het beschouwd als niet-subsidiabel.

Toegangsvoorwaarden:

1. Het project beoogt het verbeteren van de energieprestaties van gewestelijke of gemeentelijke overheidsgebouwen in het BHG (ja/nee);
2. Het project is gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ja/nee);
3. Het project wordt ingediend door de eigenaars of beheerders van infrastructuur van de gewestelijke en lokale overheden (ja/nee);
4. De infrastructuur wordt gebruikt door overheidsoperatoren (ja/nee);
5. Elke rubriek van het kandidatuurdossier is ingevuld (ja/nee);
6. Het project werd tijdig ingediend (ja/nee);
7. Het project is niet materieel voltooid of niet volledig uitgevoerd op de datum van de inschrijving van de financieringsaanvraag in het kader van het programma.

Selectiecriteria:

- Technische criteria (65 punten)

De technische criteria maken het mogelijk de projecten te evalueren volgens hun relevantie in het licht van de doelstelling van de projectoproep en het programma en volgens de haalbaarheid van de in het project vooropgestelde resultaten. Voor elk criterium zullen punten

toegekend worden volgens de mate waarin een projectvoorstel beantwoordt aan volgende criteria:

1. **Verhouding van het aantal vierkante meter** in de energetisch verbeterde openbare gebouwen tot de gevraagde EFRO+BHG-subsidie **(10 punten)**
 2. **Verhouding van de energiewinst in kW/h** tot de gevraagde EFRO+BHG-subsidie **(20 punten)**. De verbetering van de energieprestaties van het gebouw wordt berekend aan de hand van het verschil tussen:
 - Het energieverbruik van het gebouw vóór de renovatie (kWh/m².jaar). Dit is het energieverbruik dat is aangegeven in het Scanningformulier van Sibelga voor de gegevensinzameling als dit vermeld kon worden (reëel verbruik) of het verbruik dat blijkt uit de energieboekhouding (genormaliseerd primair energieverbruik in 2019) of de primaire energieverbruikswaarde uit het EPB-certificaat voor openbare gebouwen of het PLAGE of, indien dit niet beschikbaar of niet aangepast is, volgens een berekening van de bestaande situatie door de EPB-software (geprojecteerde-verslechterde situatie)).
 - Het geprojecteerde energieverbruik van het gebouw na de renovatie (kWhPE/m².jaar). Dit is het verbruik van het gebouw na de werken als berekend door de EPB-software (volgens een volledige methode die mogelijk maakt het PEV te berekenen).
 3. **Verhouding van de totale vermindering van uitstoot van broeikasgassen** van het project tot de gevraagde EFRO+BHG-subsidie **(15 punten)**
 4. **Aandacht voor de milieuduurzaamheid en het toekomstige gebruik van de investering** **(12 punten)** (milieuduurzaamheid van de installaties, kringloopstreven, gerecycleerde/recycleerbare materialen, biodiversiteit, ...)
Schept het project toegevoegde waarde voor zijn omgeving? Zijn de geplande bouwmethodes en materialen duurzaam, is er sprake van een “omkeerbare en kringloopgerichte” aanpak?
 5. **De planning is realistisch** en waarborgt dat de uitgaven tegen eind 2029 verricht zullen zijn en dat de doelstellingen voor de indicatoren bereikt zullen worden **(5 punten)**
Is de planning realistisch en waarborgt ze dat de uitgaven plaatsvinden tegen 31 december 2029? Waarborgt de planning dat de doelstellingen voor de indicatoren bereikt worden tegen 31 december 2029?
 6. **De streefwaarden** zijn correct bepaald en berusten op geloofwaardige uitgangspunten (in het beste geval afkomstig uit bestaande certificaten) **(3 punten)**
- **Uitvoeringscriteria (35 punten)**

Aan de hand van de uitvoeringscriteria kan nagegaan worden in welke mate het project goed beheerd wordt. Voor elk criterium wordt een puntenscore toegekend door het antwoord dat het project biedt af te toetsen aan volgende criteria:

1. Planning en begroting (10 punten)

Is de planning correct opgesteld? Is ze volledig en voldoende gedetailleerd?

Is de begroting correct opgesteld? Is ze in overeenstemming met de subsidieerbaarheids- en financieringscriteria van het project en de regelgeving inzake staatssteun?

2. Beheersstructuur, bestuur, competentie en wisselwerking met de partners (12 punten)

Zal het project goed worden beheerd? Zal (zullen) de kandidaat (kandidaten) over voldoende personeel beschikken en/of een duidelijke organisatiestructuur en/of een relevant en goed georganiseerd samenwerkingsverband om het project goed te beheren en uit te voeren?

Overheidsopdrachten: garandeert de kandidaat dat de wetgeving op de overheidsopdrachten correct toegepast zal worden en/of dat de markt correct geraadpleegd zal worden (met name als de wetgeving op de overheidsopdrachten niet van toepassing is)?

Communicatiestrategie: is de communicatiestrategie aangepast aan het project? Waarborgt de kandidaat dat melding gemaakt zal worden van de Europese en Brusselse steun? Biedt de kandidaat waarborgen wat betreft het bereiken van de doelgroep(en)?

Financiële organisatie: biedt de kandidatuur waarborgen wat betreft een gepaste financiële opvolging van het project door de kandidaat (kandidaten)?

3. “Do No significant harm”-principe (5 punten)

Garandeert het voorstel de naleving van het DNSH-principe?

4. Gelijke kansen, inclusie en non-discriminatie (3 punten)

Is er in de projectkeuze, de uitvoering van het project en het gebruik van de infrastructuur rekening gehouden met de aspecten gelijke kansen, inclusie en non-discriminatie?

5. Indicatoren (5 punten)

Zal de realisatie van de indicatoren correct aangetoond en verantwoord worden?

Stemmen de voorgestelde verantwoordingsstukken overeen met de indicatorfiches?

De voorkeur zal uitgaan naar projecten voor volledige renovatie.

De directie EFRO zal de begroting die de kandidaat voorstelt en de gerapporteerde waarden voor de indicatoren kunnen corrigeren na controle door haar technische deskundigen. Bij de vergelijking zullen de eventueel gecorrigeerde bedragen en indicatoren als basis dienen.

3. Begunstigden/dragers van de projecten

De begunstigden zijn **de eigenaars en beheerders** van infrastructuur van de gewestelijke en lokale overheden.

4. Indiening van de dossiers

Het kandidatuurdossier moet ingediend worden uiterlijk op **30.11.2023** via het Salesforce-systeem.

5. Na de selectie

Na de beslissing van de regering ontvangen de niet-geselecteerde projectkandidaten een kennisgevingsbrief waarin wordt aangegeven om welke redenen ze niet geselecteerd werden. De geselecteerde projectkandidaten ontvangen een kennisgevingsbrief die hen meldt dat ze geselecteerd werden.

Voor elk geselecteerd project zal de regering bij besluit beslissen over de toekenning van de subsidie.

Er wordt dan een overeenkomst getekend tussen de projectindieners en het gewest.

Deze overeenkomst verduidelijkt de verbintenissen en verplichtingen van elke partij inzake de inhoud, de agenda, de financiering en de evaluatie van het project. Voor de gehele duur van het project wordt één enkele meerjarenovereenkomst opgesteld.

Het is mogelijk dat er bijkomende informatie gevraagd wordt met het oog op het opstellen van de overeenkomst.

Als een project de verwezenlijking van meerdere acties door verschillende begunstigden betreft, wordt er één overeenkomst ondertekend tussen het gewest en alle begunstigden. In die overeenkomst wordt uit de begunstigden een coördinator en een projectverantwoordelijke aangewezen.

De directie EFRO bereidt de subsidiebesluiten en de overeenkomsten voor.

6. DNSH

Het principe DNSH-principe ("Do No Significant Harm") houdt in dat geen enkele door Europese fondsen gesteunde investering ernstige afbreuk mag doen aan zes Europese milieudoelstellingen. Deze zes doelstellingen worden bepaald in de Europese verordening betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen (EU, 2020/852). Het gaat om:

- de mitigatie van klimaatverandering;
- de adaptatie aan klimaatverandering;
- het duurzaam gebruik en de bescherming van water en mariene hulpbronnen;
- de transitie naar een circulaire economie;
- de preventie en bestrijding van verontreiniging;
- de bescherming en het herstel van de biodiversiteit en ecosystemen.

De toepassing van dit beginsel wordt beschreven in de technische richtsnoeren over de toepassing van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen aan” (Mededeling van de Europese Commissie 2021/C 58/01).

Vóór de ondertekening van de overeenkomst zal de directie EFRO aan de hand van deze zes criteria nagaan of het project geen ernstige schade toebrengt aan het milieu.

De dragers van EFRO-projecten verbinden zich ertoe het DNSH-principe in acht te nemen bij de uitvoering van hun project, met name door een DNSH-clausule op te leggen bij overheidsopdrachten.